

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN (THL) TOIMINNASTA VUODELTA 2024

SISÄLLYS

1.	Yleisarvio ja valmistelu	3
2.	Tulossopimuksen toteutuminen	3
2.1	Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	3
2.2	Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta	4
2.3	Arvio Findatan toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta	6
3.	Valtionalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	6
4.	Toimenpiteet	7
4.1	Virastolle ehdotetut toimenpiteet	7
4.2	Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet	7

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanottonsa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnasta vuodelta 2024 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 2.5.2025 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenvedo ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Vuosi 2024 oli tulossopimuskauden 2024–2027 ensimmäinen. Koko hallinnonalalla vaikutti merkittäväällä tavalla hallitusohjelman tavoite julkisen talouden vahvistamisesta ja sopeuttamisesta sekä edelleen jatkunut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan.

Vuoden 2024 tulostavoitteiden arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) vuoden 2024 tulostavoitteet on toteutettu lähes suunnitellun mukaisesti.

Arviointiasteikko:

- Tulostavoitetta ei ole edistetty tai
- Tulostavoite on toteutettu osittain tai
- Tulostavoite on toteutettu lähes suunnitellun mukaisesti tai
- Tulostavoite on toteutettu suunnitellun mukaisesti tai
- Tulostavoite on toteutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu THL:n tulossopijajoukosta vastaavan Strategia- ja talousyksikön (STAR) koordinoimana yhteistyössä STM:n osastojen kanssa. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, ja THL on antanut siitä palautteen. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu perustuu ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvedoon sekä THL:n vuoden 2024 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisen arviointi on tehty koko hallinnonalan osalta viiden vaikuttavuustavoitteen seurantaindikaattoreiden perusteella. Kehitys on ollut pääosin tyydyttävää. Tarkempi arvio on luettavissa Hallituksen vuosikertomuksen liitteessä 1. Yksittäisen viraston vaikutusta yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ei raportoida eikä arvioida.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on osaltaan vaikuttanut tulossopimuksessa sovittujen ja lakisääteisten tehtäviensä osalta kaikkien viiden vaikuttavuustavoitteen toteutumiseen vuonna 2024.

2.2 Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

1. Turvaamme väestön hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden kaikissa tilanteissa

THL on osaltaan toteuttanut vaikuttavuustavoitetta esimerkiksi olemalla aktiivisena toimijana mukana terveys- ja hyvinvointialan kasvuohjelman ohjausryhmässä sekä valmistelemassa Eurooppalaista terveysdata-avaruutta ja sen kansallista toimeenpanoa. THL on osallistunut toisiolakia ja tutkimuslainsäädäntöä koskevien hallitusten esitysten valmisteluun.

2. Varmistamme vaikuttavat etuudet ja palvelut kestävällä tavalla

THL on vuonna 2024 päivitettyssä strategiassaan tuonut esiin rooliaan ja sitoutumistaan hyvinvointialueiden ohjauksessa ja sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistamisen tukena. THL on osallistunut kansallisen palvelureformin toimeenpanoon esimerkiksi tuottamalla asiantuntijatietoa valmisteltavan lainsäädännön vaikutuksista ja osallistunut laajaan yhteisvaikutusten arviointiin. Lainsäädäntövalmistelun yhteistyössä on vuoden 2024 aikana otettu THL:llä on myös ollut keskeinen rooli Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) hanketyössä.

THL on toteuttanut laitokselle määritellyn lakisääteisen tehtävän mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon arviointitehtävää sekä osallistunut aktiivisesti hyvinvointialueiden ohjauksen kansallisiin kokoonpanoihin. THL on ottanut johdon strategisen tilannekuvan (JST) tuotantokäyttöön kesällä 2024. JST-näkymää on voitu hyödyntää suunnitellusti esimerkiksi hyvinvointialueiden ja ministeriöiden vuosineuvotteluissa (11–12/2024). THL:n roolia hyvinvointialueiden ohjauksen tukena on tarkennettu vuoden 2024 aikana ja tullaan edelleen tarkentamaan vuonna 2025.

THL on ollut vuoden 2024 aikana aktiivisesti ja monipuolisesti mukana sosiaaliturvan uudistamisen eri toimissa laitoksen laajan asiantuntijuuden kautta. THL on julkaissut useita sosiaaliturvan uudistamista tukevia julkaisuja sekä ollut mukana virallisissa työryhmissä, niin sosiaaliturvakomitean työssä kuin hallituksen aloitteesta toimineissa työryhmissä. Lisäksi THL on ollut merkittävässä roolissa lainsäädännön vaikutusten kvantitatiivisessa arvioinnissa hyödyntäen SISU-mikrosimulointimallia useissa eri vaikutusarvioinneissa.

3. Ehkäisemme ja vähennämme ihmisten eriarvoistumista

THL on työskennellyt laajasti eriarvoisuusteeman ympärillä ja toteuttanut perustehtävänsä ja tulossopimuksessa mainittuja tavoitteita hyvin. THL on esimerkiksi valmistellut uuden väestön terveys- ja hyvinvointikatsauksen, joka julkaistiin tammikuussa 2025. THL on myös tehtävänsä mukaisesti tukenut STM:öä suurten kansallisten kehittämisohjelmien, kuten kansallisen mielenterveysstrategian, päihde- ja riippuvuusstrategian ja Terveysteksti -ohjelman toimeenpanossa sekä sosiaaliturvan lainsäädännön yhteisvaikutusten arvioinnissa ja julkaissut kansallisen hyvinvointitalouden ohjausmallin, joka tukee hyvinvointitaloudellisen arviointi- ja laskentamallin valmistelua.

THL on kehittänyt sosiaalihuollon seurantarekisteriä, josta on päästy toteuttamaan myös ensimmäisiä raportteja sosiaalihuollon asiakasmääristä palvelutehtävittäin. Lisäksi merkittävä uudistus tiedon toisiokäytön tarpeisiin on käynnistynyt hyte-sote-tietovarannon kehittämisen osalta.

THL on tavoitteidensa mukaisesti julkaissut koko väestön ravitsemussuositukset ja käynnisti myös nuorten ravitsemustutkimuksen, joka tuottaa tärkeää tietoa nuorten syömisestä eri puolilla Suomea terveyden edistämisen sekä kansallisen ja kunnallisen päätöksenteon tueksi.

THL on laatinut suunnitelman kansallisen rokotusohjelma kehittämistarpeista sekä rokotekohtaisten arvioiden aikataulusta. Arviointityö on edennyt odotettua hitaammin, ja sitä tulisi vauhdittaa. Rokotusohjelmaa ja rokotteiden hyötyä koskevaa väestövies-tintää tulisi edelleen lisätä.

4. Edistämme sukupuolten tasa-arvon toteutumista

THL on tulossopimuksen mukaisesti pitänyt rekisteriaineistoihin pohjautuvassa raportoinnissa sukupuoli- ja rutiinisti mukana (mm. hoitoilmoitusrekisterit) niiltä osin kuin sukupuoli- ja rutiinisti on relevantti. Lisäksi väestökyselyissä pohjautuvassa raportoinnissa sukupuoli on huomioitu. Sukupuolen moninaisuus huomioidaan mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi väestökyselyissä. THL on laskevan kehityksen ja tuottavuussäästöjen vuoksi joutunut supistamaan sukupuolten tasa-arvoon kohdentuvaa työtään.

5. Parannamme elin- ja työympäristön terveyttä ja turvallisuutta

THL on toiminut kansallisen ja alueellisen valmiuden ja varautumisen sekä kokonaisu- turvallisuuden kehittämisen tukena esimerkiksi valmistautumalla tuottamaan valmiuden tilannekuvapalvelua, seuraamalla kansainvälisiä terveysturvauhkia ja arvioinut niiden mahdollisia vaikutuksia Suomeen. THL on tehnyt lisäksi laajasti kansainvälistä valmius- ja varautumistyötä. Kansainvälisen ja EU-yhteistyön osalta havaittiin tarve aiempaa tiiviimmistä raportoinnista sekä STM-THL koordinaatioon ja yhteistyön kehittämiseen.

6. Viraston toiminnalliset tavoitteet

Valtionhallinnon tuottavuusohjelman ja siitä johdetun laitoksen oman tuottavuusohjelman tavoitteet toteutuivat vuonna 2024. THL kävi läpi muutosneuvottelut kevään 2024 aikana. Neuvottelujen seurauksena THL teki päätökset toimenpiteistä, joilla tuottavuusohjelman tavoitteet saavutetaan kehyskaudella. Muutosneuvotteluiden lopputuloksena laitos joutui vähentämään tai lopettamaan osaa toimintaansa.

Tulosohjaukseen liittyvää yhteistyötä ja prosesseja selkiytettiin vuonna 2024 suunnitellusti. Teemakohtaiset vastinparit, joiden tavoitteena on vahvistaa ennakoivaa yhteistyötä ja vuoropuhelua sisältöasioissa, käynnistettiin syksyllä 2024. Säädösvalmistelu-yhteistyön ennakoivaa vahvistettiin vuoden 2024 aikana. STM kohdensi sisäisen tarkastuksen THL:n toteuttamissopimukseen ja tulosten perusteella valmisteltiin tarvittavat muutokset sopimusten valmisteluun ja hallintaan liittyvissä toimintamalleissa.

Kokonaiskustannusmallin käyttöönotto STM:n ja THL:n välisissä toteuttamissopimuksissa valmisteltiin syksyn 2024 aikana ja malli otettiin suunnitellusti käyttöön vuoden 2025 alussa.

7. Taloudellinen asema (rahoitus)

THL:n toimintamenomäärärahan käyttö oli vuonna 2024 81 239 822 euroa, jossa on kasvua edellisvuodesta 89 376 euroa. Määrärahaa siirtyi seuraavalle vuodelle 16 574 402 euroa, jossa on vähennystä edellisvuodesta 236 822 euroa. Siirtyvä erä mahdollistaa taloudellisten sopeutustoimen vaiheittaisen toimeenpanon.

Taloudellisen vakauden turvaamiseksi THL kävi vuoden 2024 keväällä läpi laajat muutosneuvottelut, jotka vaikuttavat laitoksen kykyyn vastata niin lakisääteisiin tehtäviin kuin uusiin tehtäviin. Uusien tehtävien esittäminen laitokselle edellyttää tarkkaa harkintaa ja niitä tarkastellaan tiiviisti osana tulohjausta.

2.3 Arvio Findatan toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumisesta

Findata saavutti tulostavoitteensa suunnitellun mukaisesti. Findata on osallistunut sote-tutkimuslainsäädännön uudistamisen ja eurooppalaisen terveysdata-avaruuden valmisteluun sekä kehittänyt oman rooliaan ja toimintaansa valmistelun osana siinä määrin kuin vuoden 2024 aikana tähän on ollut edellytyksiä. Findatan rooli koko lupa- ja aineistotoimitusketjun eri organisaatioiden koordinaattorina on vahvistunut nykyisten lainsäädännön ja resurssien puitteissa.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 2.5.2025 tarkastuskertomuksen viraston toiminnasta. Tilintarkastajan tarkastuskertomuksen mukaan THL on esittänyt riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja taloudestaan. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa todettu, että THL on käyttänyt momenttien 33.01.25 (Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta, smr 3 v) ja 33.60.34 (Valtion korvaus erinäisistä terveydenhuollon kustannuksista, arviomääräraha) talousarvion vastaisesti palkkamenojen maksamiseen. THL on korjannut virheelliset kirjaukset kevään 2025 aikana. Lisäksi tarkastusraportissa oli muutamia huomioita kirjanpidon käytännöistä, joihin THL:n tulee jatkossa kiinnittää tarkemmin huomiota.

Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioi lisäksi sisäistä valvontaa riskianalyyssissä ja sitä on tarkastettu kirjanpidon, tuloksellisuuden laskentatoimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä sekä investointien suunnittelun ja seurannan tarkastuksessa. Tarkastuksessa on tullut esiin Valtion koulukotien kirjanpitoa ja sisäistä valvontaa koskevia puutteita, joiden osalta Valtiontalouden tarkastusvirasto kehottaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitosta ryhtymään toimenpiteisiin. THL:n tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2025 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt Valtion koulukoteja koskevien sisäisen valvonnan puutteiden korjaamiseksi.

4. Toimenpiteet

4.1 Virastolle ehdotetut toimenpiteet

Ministeriö edellyttää, että THL:n tulee ilmoittaa Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksen mukaisesti tarkastusvirastolle 15.8.2025 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt Valtion koulukoteja koskevien sisäisen valvonnan puutteiden korjaamiseksi. Lisäksi STM ja THL ovat tulossopimuksessa vuodelle 2025 sopineet, että vuosien 2025–2027 aikana THL tukee tulosohjaus- ja kirjanpitoyksikköroolissa valtion sote-yksiköitä kehittämään hallinnollisia prosessejaan läpinäkyviksi, tehokkaiksi ja hyvää hallintotapaa noudattaviksi ja huomioi tämän laatiessaan tulossopimukset valtion sote-yksiköiden kanssa.

Tulossopimuksessa vuodelle 2025 THL ja STM ovat sopineet THL:n tehtävien osalta seuraavaa:

- THL osallistuu kansallisen palvelureformin toimeenpanoon sekä seuraa ja arvioi sen keskeisten lainsäädäntömuutosten vaikutuksia.
- Osana hyvinvointialueiden ohjauksen kokonaisuutta THL kehittää ja ylläpitää johdon strategista tilannekuvaa, vahvistaa edelleen sosiaalihuollon tietopohjaa ja tiedonhallintaa sekä tuottaa muutoin säännöllisesti ajantasaista tietoa sote-palvelujärjestelmän tilanteesta valtioneuvoston päätöksenteon tueksi.
- THL tukee sosiaaliturvan uudistamista tuottamalla nykytilan kuvausta ja vaikutusten arviointia.
- THL edistää väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskuntaa.
- THL tukee kansallisen valmiuden ja varautumisen kehittämistä sekä tekee aktiivista EU, NATO- ja muuta kansainvälistä yhteistyötä roolinsa mukaisesti STM:n ja muiden kumppanien kanssa.

Ministeriö edellyttää, että THL toteuttaa vuodelle 2025 asetetut sisäisen valvonnan ensisijaiset kehittämiskohteet:

- Tietotoiminnan yhdenmukaistaminen ja horisontaalisen johtamisen vahvistaminen
- Ennakointikyvyn ja -osaamisen vahvistaminen sekä toiminnan suunnittelun, seurannan ja arvioinnin prosessien ja työkalujen edelleen kehittäminen
- Tietoturvan vahvistaminen
- Alaiseen hallintoon kohdentuvien sisäisten auditointien ja tarkastusten tulosten ja niissä havaittujen kehittämiskohteiden koordinoitu käsittely ja seuranta riskienhallintaryhmässä.

Lisäksi ministeriö edellyttää, että rokotusohjelmaa ja rokotteiden hyötyä koskevaa väestöviestintää tulisi edelleen lisätä.

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö tarkentaa edelleen THL:n roolia hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa edelleen säädösvalmistelun suunnittelua ja sen osana myös THL:n tukitarpeiden ennakkointia.

Helsingissä 12.6.2025

Sosiaali- ja terveysministeri

Kaisa Juuso

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja
sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Sosiaalityöministeriö
Tarkastuspäällikkö

VN/18394/2025-STM-6

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: